

144. Maanantaina 10 päivänä joulukuuta 1990

kello 15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa ja kielilain 1 §:n muuttamisesta 5103

Hallituksen esitys n:o 180
Lakialoite n:o 32/1987 vp.
Toivomusaloite n:o 2/1987 vp.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 238

2) Ehdotus laiksi Kouvolan kasarmialueen myymisestä Kouvolan kaupungille ja varuskuntasairaalan myymisestä Kouvolan — Valkealan kansanterveystyön kuntainliitolle ”

Hallituksen esitys n:o 276
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76
Suuren valiokunnan mietintö n:o 249

3) Ehdotukset laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”

Hallituksen esitys n:o 104
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 240

4) Ehdotus laiksi raittiustyölain 3 §:n 2 momentin kumoamisesta 5104

Hallituksen esitys n:o 258
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 251

5) Ehdotukset laeiksi alkoholilain sekä keskioluesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta 5105

Siv. Hallituksen esitys n:o 289
Talousvaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 252

6) Ehdotukset laiksi kuntien vapaaehtoisen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 ja laiksi kuntien yhdistymisavustuksista annetun lain 10 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 222
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 34
Suuren valiokunnan mietintö n:o 242

7) Ehdotukset laeiksi ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen yhteensovittamisesta sekä Åbo Akademi -nimisestä yliopistosta annetun lain ja Svenska handelshögskolan -nimisestä korkeakoulusta annetun lain muuttamisesta . ”

Hallituksen esitys n:o 85
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 19
Suuren valiokunnan mietintö n:o 241

8) Ehdotukset laeiksi merimieseläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 5106

Hallituksen esitys n:o 255
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 46
Suuren valiokunnan mietintö n:o 243

9) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 248
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 47
Suuren valiokunnan mietintö n:o 244

Siv.

Siv.

10) Ehdotus laiksi työntekijäin eläkelain soveltamisesta Suomen Pankin setelipainon henkilökunnan työsuhteisiin 5106

Hallituksen esitys n:o 257
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 52
Suuren valiokunnan mietintö n:o 256

11) Ehdotus laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta "

Hallituksen esitys n:o 206
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 48
Suuren valiokunnan mietintö n:o 245

12) Ehdotus laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 c §:n muuttamisesta "

Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 50
Suuren valiokunnan mietintö n:o 254

13) Ehdotus laiksi opintovapaalain 5 ja 10 §:n muuttamisesta 5107

Hallituksen esitys n:o 293
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 51
Suuren valiokunnan mietintö n:o 255

14) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta "

Hallituksen esitys n:o 294
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 53
Suuren valiokunnan mietintö n:o 257

15) Ehdotus laiksi luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä "

Hallituksen esitys n:o 26
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 246

16) Ehdotukset laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 22 §:n kumoamisesta "

Hallituksen esitys n:o 175
Lakialoite n:o 98
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 7
Suuren valiokunnan mietintö n:o 247

Ensimmäinen käsittely:

17) Ehdotus laiksi tartuntatautilain 20 §:n muuttamisesta 5108

Hallituksen esitys n:o 302
Talousvaliokunnan mietintö n:o 15

18) Ehdotus laiksi autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta . 5108

Hallituksen esitys n:o 272
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

Esitellään:

19) Hallituksen esitys n:o 312 ympäristölupamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi "

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, R. Aho, Alaranta, Alho, Antvuori, Björklund, Elo, Holvitie, Huuhtanen, Ikonen, Jansson, Joenpalo, Jokinen, Jouppila, Joutsensaari, Juhantalo, Järvenpää, Järvisalo, Kankaanniemi, Kauppinen, Kemppainen, Kokko, Korkia-Aho, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Laurila, Lehtosari, Lindroos, Majjala, Metsämäki, Mäki-Hakola, Niinistö, Ollila, Pekkarinen, Peltari, Perho, Pohjola, Pokka, Pystynen, Rajamäki, Renlund, Rinne, Ryytänen, Saapunki, Saari, Sillanpää, Siuruainen, Soiniavaara, Taxell, Tenhiälä, Tähkämaa, Urpilainen, Vastamäki, Vihriälä, Vistbacka ja Väistö.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Alho, Laitinen, Pohjola, Ryytänen ja Jansson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Järvisalo, Korkia-Aho ja Rinne, virkatehtävien vuoksi edustajat Elo ja Pystynen sekä yksityisasioiden takia edustajat Aaltonen, R. Aho, Alaranta, Holvitie, Huuhtanen, Ikonen, Joenpalo, Jokinen, Juhantalo, Järvenpää, Kankaanniemi, Kemppainen, Kokko, Lahti-Nuuttila,

Laine, Laurila, Lehtosaari, Lindroos, Maijala, Metsämäki, Mäki-Hakola, Niinistö, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Perho, Pokka, Rajamäki, Renlund, Saapunki, Saari, Siuruainen, Soininvaara, Taxell, Tenhiälä, Tähkämä, Urpilainen, Vastamäki, Vihriälä, Vistbacka ja Väistö sekä tämän kuun 15 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Jouppila.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 317 ja 318, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa ja kielilain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 180
Lakialoite n:o 32/1987 vp.
Toivomusaloite n:o 2/1987 vp.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 238

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy perustuslakivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Kouvolan kasarmialueen myymisestä Kouvolan kaupungille ja varuskuntasairaalan myymisestä Kouvolan —Valkealan kansanterveystyön kuntainliitolle

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 276
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76
Suuren valiokunnan mietintö n:o 249

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 104
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 240

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Esillä on hallituksen esitys laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Esitetyssä uudessa järjestelmässä luovutaan arvopaperipörssissä ja osakkeilla ta-

pahtuvassa kaupassa arvopapereista ja ne korvataan arvo-osuustileille tehtävillä merkinnöillä. Siirrytään siis tälläkin alueella tietokonekauteen.

Hallituksen esitys on käsitelty pankkivaliokunnassa aika suuren yksimielisyyden valitessa. Keskustelua on käyty lähinnä siitä — ja asiantuntijatkin ovat olleet eri mieltä — olisiko pitänyt tehdä kokonaan keskitetty järjestelmä, että arvo-osuustilit olisi pidetty keskitetysti, tai sitten hajautettu tai ainakin osittain hajautettu järjestelmä, että arvo-osuusrekisteriä voi pitää myös esimerkiksi talletuspankki, arvopaperinvälitysliike tai muu yhteisö. Tähän perustuen pankkivaliokunta on ottanut pari kannanottoa mietinnössään.

Ensiksikin ”valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa, ettei arvo-osuusrekisterin pitäminen loukkaa kilpailuneutraliteettia”. Suomeksi sanottuna tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi talletuspankeille ei annettaisi tätä kautta kilpailuetua.

Toinen kannanotto, jonka pankkivaliokunta on niin ikään kirjannut mietintöönsä, on se, että ”valiokunta edellyttää, että pankkitarkastusviraston valvonnan järjestämisen kannalta tarpeelliset säännökset valvonnan asianmukaiseksi järjestämiseksi annetaan hyvissä ajoin ennen järjestelmän käyttöönottoa”. Valiokunnan kannanotto perustuu siihen, että hallituksen esitykseen ei sisältynyt pankkitarkastusvirastosta annetun lain muutosesityksiä tai -ehdotuksia, jotka myöhemmin tulevat kuitenkin tehtäväksi.

Nämä kaikki 14 lakia saatetaan voimaan vasta säätämällä niistä erikseen voimaantulolaki. Kuitenkin pankkitarkastusvirastoa koskevat muutokset olisi tehtävä ensi sijassa, että myös pankkitarkastusvirasto pääsee täysin valtuuksin mukaan tämän järjestelmän valmisteluun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi raittiustyölain 3 §:n 2 momentin kumoamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 258

Talousvaliokunnan mietintö n:o 13

Suuren valiokunnan mietintö n:o 251

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Almgren: Herra puhemies! Kiinnitin asian toisen käsittelyn yhteydessä huomiota siihen, että tilanne huume- ja alkoholiasioissa ei ole oikein tällä hetkellä yhteiskunnassa hallinnassa. Alkoholin kokonaiskulutus lisääntyy. Huumeiden kauppa yli rajojen ja huumeiden käyttö on saavuttanut jo vaarallisen asteen. Yhteiskunnan perusrakenteista on kysymys. Mielestäni eduskunnan on otettava jämäkästi kantaa ja torjuttava kaikin keinoin huolestuttava kehitys.

Herra puhemies! Sen vuoksi ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin:

”Eduskunta toteaa, että raittius- ja alkoholiain neuvottelukunta on ollut lakisääteinen elin. Sen kokoonpanossa on pyritty ottamaan huomioon raittiustyötä tekevien järjestöjen edustus ja asiantuntemus.

Uudesta elimestä, raittius- ja alkoholiain neuvottelukunnan ja alkoholi- ja huume-neuvoston yhdistelmästä, tulee säädettäväksi asetus, jossa määritellään kokoonpano ja tehtävät. Eduskunta edellyttää, että uudelle toimielimelle luodaan todelliset toimintaehtelytykset, koska sekä alkoholin että huumeiden käyttö näyttää entisestään lisääntyvän.”

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Kannatan ed. Almgrenin tekemää perustelulausemaehdotusta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Näistä alkoholiasioista on ed. Almgrenin kanssa aina keskusteltu. Haluan todeta, kun olen tähän asiaan tutustunut, että aivan samalla tavalla kuin aikanaan keskitettiin alkoholitarkastajain tehtävät lääninhallitustasolle, tässäkin tapauksessa on pyritty yhdistämällä

kaksi instituutiota, raittius- ja alkoholiasia- neuvottelukunta sekä alkoholi- ja huumeneu- vosto, asiaa katsomaan vähän laajemmalla sektorilla ja vähän laajempialaisesti, koska nykyiset systeemit, kovin pienimuotoiset toi- minnat, eivät ole vaikuttaneet positiivisesti siihen, mitä on tarkoitettu. Toisin sanoen kehitys tässä asiassa mielestäni on sikäli hyvä, että kokeillaan jotakin uutta eikä ikuisesti olla samassa vanhassa, arvostella ja tuskaila.

Mitä tulee ed. Almgrenin ponsilausumaan, on tietysti itsestään selvyyttä, että näin täytyy tapahtua, kuin tässä ponnassa sanotaan, eikä sitä vastaan mitään ryhmällä ole, sen puo- lesta äänestämistä, mutta sellaisenaan se on täysin tarpeeton, hyvään tarkoitukseen tar- koitettu kuitenkin.

Ed. Helle: Arvoisa puhemies! Voin to- deta, että tämä hallituksen esitys, joka on saanutkin yksimielisen käsittelyn eduskun- nassa, on mielestäni järkevä. Voin tämän todeta myös nyt istuvan raittius- ja alkoho- liasiain neuvottelukunnan puheenjohtajan ominaisuudessa. Neuvottelukuntamme on saanut lausua oman kannanottonsa asian valmistelun yhteydessä. Neuvottelukunta on katsonut omalta osaltaan tarkoituksenmu- kaiseksi näitten neuvottelukuntien yhdistämi- sen.

Ed. Almgrenin ponnesta totean, että mei- dän on annettu ymmärtää, että tämä uusi neuvottelukunta tai neuvosto, olkoon nimi nyt mikä tahansa, tulee saamaan myös toi- mintaedellytyksiä, mutta tietysti on paina- vampaa, jos eduskuntakin pystyy sanomaan tällä tavalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeyte- tään.

5) Ehdotukset laeiksi alkoholilain sekä kes- kioluesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 289

Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

Suuren valiokunnan mietintö n:o 252

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pääte- tyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely juliste- taan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi kuntien vapaaehtoisen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 ja laiksi kuntien yhdistymisa- vustuksista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 222

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 34

Suuren valiokunnan mietintö n:o 242

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pääte- tyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely juliste- taan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laeiksi ruotsinkielisen korkea- kouluopetuksen yhteensovittamisesta sekä Åbo Akademi -nimisestä yliopistosta anne- tun lain ja Svenska handelshögskolan -nimisestä korkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 85

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 19

Suuren valiokunnan mietintö n:o 241

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pääte- tyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotukset laeiksi merimieseläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 255
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 46
Suuren valiokunnan mietintö n:o 243

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 248
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 47
Suuren valiokunnan mietintö n:o 244

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi työntekijäin eläkelain soveltamisesta Suomen Pankin setelipainon henkilökunnan työsuhteisiin

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 257
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 52
Suuren valiokunnan mietintö n:o 256

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 206
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 48
Suuren valiokunnan mietintö n:o 245

Keskustelua ei synny.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 c §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 50
Suuren valiokunnan mietintö n:o 254

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus laiksi opintovapaalain 5 ja 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 293
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 51
Suuren valiokunnan mietintö n:o 255

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 294
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 53
Suuren valiokunnan mietintö n:o 257

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotus laiksi luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 26
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 246

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotukset laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 22 §:n kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 175
Lakialoite n:o 98
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 7
Suuren valiokunnan mietintö n:o 247

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen ja liikennevaliokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Käsillä on erittäin tärkeä lainsäädäntö koskien suomalaista yhteiskuntaa, ja erikoisen tärkeäksi tätä lainsäädäntöä voidaan sanoa ympäristökysymysten tähden.

Yksi tehokkaimpia keinoja vähentää ympäristöhaittoja yhteiskunnassa on joukkoliikenteen kehittäminen taajamissa, erikoisesti suuremmissa kaupungeissa. Sitä rajoittaa kuitenkin suuresti se, että kunnille ei ole

annettu eikä anneta tässä uudessa lakiehdotuksessa valtuuksia suunnitella tarkoituksenmukaisesti joukkoliikennettä etenkään silloin, kun liikenne ulottuu myös naapurikuntien alueelle.

Valiokunnassa oli esillä vaihtoehto, jota Kaupunkiliitto ehdotti, että lupamenettelyä olisi laajennettu kuntia koskevaksi, paitsi varsinaista keskuskuntaa myös kuntayhtymää, jossa olisi voinut olla keskuskunnan ympärillä olevia kuntia mukana. Näin olisi tehty mahdolliseksi sellainen joukkoliikennejärjestelmän toteuttaminen, joka eräissä Pohjoismaissa on hyvällä menestyksellä toteutettu. Tähän ei näyttänyt kuitenkaan tässä eduskunnassa olevan poliittisia edellytyksiä, mutta halusin pöytäkirjoihin tämän, koska ilmeisesti ympäristöasioiden tullessa yhä tärkeämmiksi tähän asiaan on tarvis palata.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen ja liikennevaliokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotus laiksi tartuntatautilain 20 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 302

Talousvaliokunnan mietintö n:o 15

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

18) Ehdotus laiksi autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 272

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

Puhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

19) Hallituksen esitys n:o 312 ympäristölupamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Hallituksen vihdoin viimein eduskunnalle antama esitys ympäristölupamenettelylaiksi liittyy kahteen merkittävään projektiin: ensinnäkin ympäristölainsäädännön pirstoutumisen poistamiseen ja toiseksi ns. normitalkoiisiin, joissa turhat ja päällekkäiset luvat ja määräykset poistetaan. Molemmat projektit ovat vihreiden mielestä tärkeitä, ja katsomme, että niitä pitäisi viedä huomattavasti pitemmälle kuin nyt annettu esitys tekee.

Nykyinen ympäristölainsäädäntömme on tunnetusti pirstoutunut. Se jakaa keinotekoisesti luonnon ja sitä rasittavat toiminnot toisistaan muka riippumattomiin osiin, kuten ilmaan, veteen, maa-ainekseen, ääneen ja kiinteisiin jätteisiin. Lisäksi kulloinkin käsiteltävän hankkeen tai toiminnon rasitteita käsitellään lähinnä yksittäisinä hankkeina, ei juurikaan osana suurempaa kokonaisuutta.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei tuo tähän perusongelmaan juurikaan parannusta. Ympäristöluvan myöntämisen perustana on aineellinen lainsäädäntö. Hallitus esittää kuitenkin, ettei ympäristönsuojelula-keihin ole syytä tehdä sisällöllisiä muutoksia. Näin hallitus esittää vain menettelyllistä, muodollista yhdistämistä, mikä sekin on toki tarpeellista sinänsä mutta täysin riittämätöntä.

Kun ympäristönsuojelunormit on tarkoit-
tus jättää yhä hajanaisiksi, osittain päällekkäisiksi ja osittain aukollisiksi, ei pelkkä viranomaismenettelyn mutkien oikominen juurikaan edistä luonnon ja ympäristön suojelua. Vasta muiden Pohjoismaiden kaltainen kokonaisvaltainen ympäristönsuojelulaki mahdollistaisi todellisesta yhtenäisestä ympäristöluvasta puhumisen.

Lisäksi hallitus on vielä rajannut esityksessään tämän muodollisenkin yhdistämisen ulkopuolelle erittäin merkittäviä ympäristölakeja ja niiden mukaisia lupamenettelyjä. Vesilain, rakennuslain ja maa-aineslain jättäminen ympäristöluvan ulkopuolelle kertoo karua kieltään siitä, että tätä esitystä ei ole tehty ensisijaisesti luonnon- ja ympäristönsuojelun edistämistä silmällä pitäen.

Ympäristölupakomitea korosti mietinnössään vesiasioiden yhtenäisyyden merkitystä sekä mm. vesihallinnon arvokkaita pitkiä perinteitä. Hallituksen esityksen perusteluissa vesiasioiden pitämistä erillään perustellaan myös sillä, että lupaviranomaiseen tulisi muuten keskittää entistä enemmän asian-
tuntemusta. Kuulostaa aika persoonalliselta.

Mielestämme hallituksen esittämät syyt eivät ole yhtä painavia kuin yhtenäisen ympäristönsuojelulainsäädännön puolesta esitettävissä olevat syyt. Muuten olemme sitä mieltä, että toimivan ympäristölupajärjestelmän perusedellytys on joka tapauksessa se, että viranomaisilla on paljon asiantuntemusta käytettävissään.

Maa-aineslain jättäminen esityksen ulkopuolelle sitä edes kummemmin perustele-
mat on mielestämme käsittämätöntä. Maa-ainesten ottoon ja sen liittämis-toimintoihin tarvitaan usein maa-ainesluvan lisäksi useita muita lupia. Päätökset, joilla jokin ympäristöä rasittava toiminta sallitaan tai kielletään, koskevat useita eri ihmisiä ja intressejä. Hallitus sanoo itsekin perusteluissaan, että ympäristölupa-asioissa on usein vaikea en-

nalta tietää, kenen oikeutta tai etua asia koskee siten, että hänellä on valitusoikeus. Niinpä ympäristöstä päätettäessä olisi jo päätösvaiheessa annettava mahdollisimman monelle itsensä asianosaiseksi kokevalle taholle oikeus saada tietoja hankkeesta sekä lausua näkemyksensä asiasta.

Hallitus on ottanut aivan oikean suuntaisen askelen esittäessään, että lupaviranomaisen on viivytyksettä pyydettävä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset lausunnot ja lupaviranomaisen on varattava niille, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea, tilaisuus kirjallisesti tehdä muistutuksia hakemuksen johdosta. Merkittävää on muistutuksentekooikeuden antaminen myös esimerkiksi paikalliselle luonnonsuojeluyhdistykselle.

Arvoisa puhemies! Mielestämme tältä osin voitaisiin lakia vieläkin parantaa. Laissa voitaisiin suoraan mainita tärkeimmät asian-
tuntijatahot nimeltä sekä, mikä tärkeintä, estää ehdotetun muistutuksentekooikeuden vesittyminen siten, että muistutuksen sisältämiin väitteisiin ja kantoihin on lupaviranomaisen annettava perusteltu vastaus. Näin ottaisimme samalla askelen kohti entistä toimivampaa, avointa kansalaisyhteiskuntaa.

Samaan ongelmavyyhtiin liittyy myös esitykseen sisällytetty ympäristövaikutusten arviointi. Esityksen mukaan hakemukseen on liitettävä selvitys laitoksen vaikutuksista ympäristöön. Mielestäni on ilmeinen vaara, että kyseinen lause ei tuo mitään uutta ympäristövaikutusten arviointirintamalle, koska kyseisessä lainkohdassa ei tarkemmin määritellä, mitä kyseisen selvityksen tulee sisältää, ja koska hallitus ei halua puuttua nykyisiin epäyhtenäisiin ja aukollisiin aineellisiin normeihin, kuten jo totesin.

Asiaan saataisiin parannusta antamalla laissa yhtenäiset vaatimukset siitä, mitä ko. selvitysten tulee sisältää, ja ennen kaikkea tulisi ympäristön vaikutusten arviointi ja kansalaisten ja yhdistysten muistutus-oikeus kytkeä toisiinsa siten, että muistutuksissa voidaan esittää vastanäyttöä tai riitauttaa hakijan tekemät arvioinnit, jolloin lupaviranomaisen olisi selvítettävä ja otettava kantaa esitettyihin näkökohtiin.

Tällainen systeemi on menestyksellisesti toiminut eräissä Yhdysvaltain osavaltioissa, ja tämä systeemi on myös leviämässä Eurooppaan.

Arvoisa puhemies! Jo useita vuosia on yleisesti tunnettu ja tunnustettu, että hallintovalituksen käyttöala erityisesti ympäristöasioissa on keinotekoisesti kapea. Vaikka sekä komiteanmietinnöstä että hallituksen esityksestä on luettavissa, että kysymys siitä, kenen etua ja oikeutta ympäristölupa-asiat koskevat, on vähintäänkin ongelmallinen, on aika outoa, ettei hallitus halua laajentaa nykyistä kovin muodollista oikeusturvaa todelliseen aineelliseen oikeusturvaan. Nykyinen oikeuskäytäntö ei ensin tutki, loukkaako päätös tosiasiallisesti valittajaa, vaan suoraan muodollisin kriteerein hutkii osan asiallisista valituksista jättämällä ne tutkimatta.

Nyt olisi aika vähintäänkin sille, että paikalliset luonnonsuojelu- ja asukasyhdistykset saisivat valitusoikeuden heitä koskevissa asioissa. Ulkomaalaiset esimerkit mm. Tanskasta osoittavat, että pelko valitusten valtavasta ruuhkasta on aiheeton. Näin on varsinkin silloin, kun kansalaisten vaikutusmahdollisuudet olisi jo pitkälle turvattu aiemmin esittämälläni muistutuksentekooikeudella.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kiitettävästi kiinnitetty huomiota viranomaisten valvontaan. Nykyisin lupaehtojen noudattamisen valvonta perustuu liian usein toimijan omiin ilmoituksiin. Ihmetystä herättää kuitenkin se, että hallituksen mielestä valvonnan tulee kohdistua vain lupaehtojen noudattamiseen. Mielestämme nykyaikana, jolloin ympäristön kuormitus ja toisaalta tieto siitä lisääntyy yhä, tulisi valvontaan liittyä myös sen valvonta, takaavatko nykyiset lupaehdot riittävän puhtaan ja terveellisen ympäristön vai olisiko syytä tiukentaa lupaehtoja.

Lopuksi on syytä mainita tähän hallituksen esitykseen liittyvästä suunnitelmasta mahdollistaa hyväksi havaittujen ympäristölautakuntien tulevaisuus. Ympäristöluvan piiriin kuuluviin asioihin liittyy monia keskenään ehkä ristiriitaisia intressejä. Vihreän eduskuntaryhmän mielestä luonnonsuojeluintressi ja samalla ympäristönsuojeluintressi, jos niin halutaan, on kuitenkin niin perustavan laatuinen intressi ympäristölupa-asioissa, että kyseisiä lupia on syytä käsitellä sellaisessa lautakunnassa, jossa sekä jäsenet että esittelijä ovat nimenomaan ympäristönsuojeluun perehtyneitä ja orientoituneita.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Vielä kovin tarkasti ehtimättä lakiehdotukseen perehtyä muutama asia.

Ensinnäkin on todella tervetullutta, että tämän lakiehdotuksen puitteissa otetaan nyt askel kohti yhtenäisen hallinnollisen lupajärjestelmän aikaansaamista ympäristöasioissa. Tällaista lupajärjestelmään eduskunta ja sen erityisvaliokunnat ovat useaan otteeseen ympäristölainsäädäntöä käsitellessään edellyttäneet, koska näiden lakiehdotusten yhteydessä on jouduttu toteamaan se pirstoutuneisuus, joka ympäristölainsäädännössä on, ja ne ongelmat, jotka tästä aiheutuvat sekä kansalaisten valvonnan mahdollisuuksien kannalta että myöskin itse toimintojenkin kannalta.

Kuten ed. Pulliainen totesi, mitään täydellistä yhtenäistä järjestelmään tällä lailla ei vielä luoda, vaan sen ulkopuolelle jää vielä erillisiä lupamenettelyjä, jotka kuitenkin ympäristön tilan kannalta ovat varsin keskeisiä.

Toivoisinkin, että valiokunta tätä asiaa käsitellessään mm. perusteellisesti pyrkisi pohtimaan sitä, onko enää mitään perusteita erillisen vesioikeusjärjestelmän ylläpitämiselle. Vesilakiahan on eduskunnassa viime vuosien aikana muutettu useaan kertaan. Sinne on lisätty ajan ja ihmisten paineesta mainintoja siitä, että lupa käsiteltäessä, on kysymys rakentamisesta tai jätevesiluvista, tulee ottaa huomioon myös ympäristön tilaan vaikuttavat tekijät ja mm. vesiluonnon tasapainon säilyttäminen. Edelleen näiden muutosten yhteydessä on lisätty ympäristönsuojelun asiantuntemusta vesioikeuksiin, mm. limnologeja sinne näillä muutoksilla on saatu.

Kuitenkin vesiasioissa yhä useammin on kyse yleisen edun määrittelystä enemmänkin ympäristönsuojelun ja luonnon tasapainon säilyttämisen kannalta eikä niinkään jonkin hankkeen toteuttajan ja jonkin yksilöidysti määriteltävän intressipiirin etujen vertailusta ja yhteensovittamisesta, mikä on kai ollut se lähtökohta, jolle vesioikeusmenettely vanhaan on rakentunut. Kyseessä on todella sellainen lain soveltamisen alue, jolla joudutaan ottamaan huomioon kansalaisten oikeuskäsityksissä tapahtuneet muutokset ja joudutaan aivan toisenlaisesta näkökulmasta lakia soveltamaan kuin perinteisesti on tehty.

Vesioikeusprosessissa yksittäisen, ympäristön tilasta huolestuneen kansalaisen asema,

vaikkapa hän olisi asianosainenkin, esimerkiksi jonkin vesialueen rannan asuja tai kalastaja, on tällä hetkellä perin heikko. Itselläni on ollut tilaisuus olla seuraamassa vesioikeuden istuntoa, suullista kuulemistä, jossa asianosaisten esittämät näkökannat hyvin nopeasti torjuttiin hankkeen toteuttajan lakimiesleegion toimesta. Eli käytännössä vesioikeusmenettelyssä ei täysin tasapuolisia osapuolia tässä suhteessa ole. Mielestäni olisi todella harkittava sitä, että vesioikeusmenettely, erillistuumioistuimet, vanhentuneena käytäntönä siirrettäisiin historiaan ja että myöskin jätevesiluvat ja yleensä vesirakentamiseen liittyvät kysymykset liitettäisiin hallinnollisen lupamenettelyn piiriin.

Kysymykseen yhtenäisen ympäristöluvan aikaansaamisesta liittyy todella, niin kuin ed. Pulliainen edellä totesi, hyvin keskeisesti kysymys kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuuksista, niiden parantamisesta. Ja on tietenkin selvää, että mitä yhtenäisempi järjestelmä saadaan aikaan, sen paremmin ihmisillä on mahdollisuudet valvoa ympäristölle mahdollisesti haittaa tuottavaa toimintaa ja puuttua siihen. Tätä lakiehdotusta käsiteltäessä olisikin mm. niihin asioihin, jotka edellä tulivat esille muistutusmenettelystä, perehdyttävä riittävän perusteellisesti. Ympäristöasioissa tulisi tietenkin asianosaisuus käsitellä mahdollisimman laajasti ja muistutuksin tai valituksin toimintaan puuttumismenettelyjen olla kaikkien ulottuvilla. Tähän puolestaan liittyy oikeus saada tietoa sekä hankkeen toteuttamisen suunnitteluun että myöskin laitosten toimintaan liittyen.

Pelkkä tiedonsaantioikeuskaan ei varmasti ole riittävä, vaan tarvitaan tiedottamisvelvoitetta, jotta kaikki ympäristön tilaan vaikuttavat mm. päästöjen tasot olisivat jatkuvasti tiedossa ja käytettävissä. Tämä puolestaan varmasti edellyttää sitä, että mahdollisten haittojen selvittäminen voidaan hoitaa puolueettomasti, ettei oltaisi esimerkiksi missään vaiheessa vain asianomaisen laitoksen mitausten varassa vaikutuksia arvioitaessa. Tässä tietenkin palaudutaan myöskin resurssikysymykseen, eli tulee turvata se, että valvovilla viranomaisilla on riittävät resurssit suorittaa jatkuvaa seuranta ja tiedottaa kansalaisille luvanvaraisen laitoksen ympäristövaikutuksista.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! Laki on askel oikeaan suuntaan ja helpottaa sellaisia hallinnollisia toimenpiteitä, jotka tällä hetkellä joudutaan hoitamaan verrattain byrokraattisesti. Sitä askelta ei kuitenkaan ole venytetty aivan niin pitkälle kuin olisi ollut mahdollista, ja yhteensovittamisongelmia tai ainakin päällekkäistä byrokraatia tulee esiintymään jatkossa mm. rakennuslain suhteen.

Rakennuslaki ensinnäkin kaavoituksen yhteydessä antaa mahdollisuuden määritellä erilaisten toimintojen sijoittamisesta. Tästä seuraa, että näistä asioista voidaan saada erillisen valitusprosessin kautta päätös jo ennen kuin päästään varsinaiseen lupa-asian käsittelyyn.

Edelleen laki tulee tuottamaan uuden tulokintaongelman, koska asemakaavoituksessa käytetään mm. sellaista merkintää, joka antaa luvan sijoittaa ympäristöhäiriöitä tuottamattomia työpaikkoja tietyille korttelialueille. Nykyisen tulkinnan mukaan tällä tarkoitetaan sellaisia toimintoja, joiden sijoittamiseen tarvitaan terveydenhoitolain mukainen sijoittamispaikkalupa, joka tämän jälkeen sisältyy ympäristölupaan, mutta ympäristölupaa saatetaan vaatia jo paljon vähäisemmästäkin syystä, esimerkiksi siksi, että työpaikkojen täytyy lain perusteella toimittaa jätehuoltosuunnitelmansa hyväksyttäväksi. Siten monessakin asemakaavassa olevan valmiin merkinnän sisältö tulee voimakkaasti muuttumaan tämän lain seurauksena, ellei asiaan saada jotain muuta joko ennakkotapauksen tai nimenomaisen lainsäädöksen mukaista ratkaisua.

Itse asian substanssin kannalta pitäisin kuitenkin suurempana ongelmana sitä, että teollisuus muuttuu yhä moninaisemmaksi ja teollisuuslaitokset eivät suinkaan sijoitu aina kaikkein suurimpiin kaupunkeihin, joissa ympäristöviranomaisilla on riittävät tosiasialliset edellytykset määritellä järkevät ja oikeudenmukaiset normit ympäristöluvan yhteydessä. Voin hyvin kuvitella, että pienen Porvoon maalaiskunnan ympäristönsuojelijoilla on joskus mennyt aikaa ja tupakkia siihen, kun on mietitty, minkälaisia normeja voidaan asettaa suurelle öljynjalostamolle ja kemianteollisuuden yksikölle, joka sattuu sijaitsemaan sen maalaiskunnan alueella. Tällaisia tilanteita varten tulisi saada aikaan sellaiset yhtenäiset kansainväliset normistot,

jotka antaisivat tosiasiallisen mahdollisuuden tehdä järkeviä ja silti kohtuullisia päätöksiä ympäristölupakysymyksissä.

Varsinainen lain suuri ongelma on mielestäni se, mikä koskee Euroopan yhdentymisen aiheuttamia vaikutuksia. Jos luette tätä tarkoittavan kohdan lakiesityksen perusteluista, huomaatte, että sitä ei ole siellä. Euroopan yhteisöjen yleisen kilpailuoikeuden mukaan pidetään protektionismina sellaisia hallinnollisia määräyksiä, joiden voidaan katsoa kohdistuvan epäoikeudenmukaisesti ulkomaalaisen yrityksen sen pyrkiessä sijoittumaan tietylle alueelle. Ja nyt meidän ympäristölupamme, vanhat lupamme ja myöskin tämä uusi, ovat pääosin sellaisia, että ne kyllä täyttävät protektionismin luonteenpiirteet. On siten hyvin mahdollista, että sen jälkeen, kun onnistuneesti solmimme sopimuksen Euroopan talousalueesta ja tänne tulee sijoittumaan muualta kotoisin olevia yrityksiä, nämä vievät Suomessa annettavat ympäristöluvat ensinää suomalaisen prosessin läpi ja sitten EY:n tuomioistuimeen sillä perusteella, että ne voivat usein osoittaa, että toiselle saman alan yritykselle on samassa maassa asetettu vähäisemmät ehdot täytettäväksi sen hakiessa ympäristölupaa. Tämä on se ongelma, joka meidän edessämme on hyvin nopeasti. Kun katsoo, kuinka pitkään tätä hanketta on valmisteltu, olisi ollut aika ryhtyä voimakkaasti miettimään ympäristölupajärjestelmämme perustamista nykyistä selkeämmin sellaiseksi vähimmäisnormit asettavaksi järjestelmäksi, jossa poliittiseksi tai kansalliseksi tulkittava harkinta ei saisi liikaa sijaa.

Edustajat Alho, Laitinen, Pohjola, Ryynänen ja Jansson merkitään läsnä oleviksi.

Ympäristöministeri Bärklund: Arvoisa puhemies! Minusta ed. Särkijärvi otti esille periaatteellisesti hyvin merkittävän kysymyksen siitä, miten Suomen ympäristölupien käsittelyssä otetaan huomioon toisaalta Suomen luonnon erityisolosuhteet ja toisaalta kilpailunäkökohdat. En kuitenkaan yhtyisi hänen tapaansa painottaa näitä kysymyksiä sillä tavoin, että meidän pitäisi erityisesti ja ehkä ensisijaisesti, niin ymmärsin, katsoa, miten vaikutukset näkyvät yritysten kilpailu-

tilanteessa, ja vasta sen jälkeen katsoa, mitkä ovat vaikutukset Suomen ympäristöön.

Suomihan on yhdentymisneuvotteluissa korostanut jatkuvasti yhdessä muiden Efta-maiden kanssa sitä, että me aiomme pitää kiinni niistä ympäristöjärjestelyistä, jotka Efta-maissa ovat tiukemmat kuin EY-maissa. Toisaalta EY:ssä on aivan viime aikoina kiirehditty ja tehostettu ympäristösäännösten kehittelyä, joten EY:ssä normit ovat lähestymässä Efta-maita myös niissä suhteissa, missä Efta-maat ovat olleet aikaisemmin edellä, joten en usko, että ed. Särkijärven mainitsema ongelma tulee käytännössä näkymään kovin merkittävänä kysymyksenä. Toisaalta minusta tulee periaatteellisista syistä korostaa sitä, että Suomi ei voi lähteä purkamaan omia, mahdollisesti tiukempia ympäristömääräyksiään pelkästään sen vuoksi, että neuvotteluja juuri parhaillaan käydään.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Bärklundille kommentti hänen äsken käyttämänsä puheenvuoron johdosta siinä katsannossa, kun hän totesi, että Eftan piirissä on kovempia normeja. Kun ne eivät ole samanlaiset kaikissa maissa, niin eikö juuri nyt olisi ollut aivan oikea hetki muokata tätä hallituksen esitystä sellaiseksi, että se olisi sopeutettu kaikkein ankarimman Efta-maiden normiston mukaiseksi niin, että lähtisimme yhden-tyvään Eurooppaan, olkoon se mikä tahansa, mahdollisimman paljon itseämme ja luon- toamme suojelevalla lainsäädännöllä.

Ympäristöministeri Bärklund: Arvoisa puhemies! Otan yhden esimerkin. Suomen ilmansuojelupolitiikka perustuu siihen, että ilmansuojelulain nojalla valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksiä ilmansuojelun toteuttamiseksi konkreettisesti. Paras esimerkki siitä, miten se tapahtuu, koskee rikkipäästöjen vähentämistä. Siinä suhteessa hallitus toteuttaa parhaillaan 50 prosentin vähennystavoitetta ja on alustavasti hyväksynyt tavoitteeksi 80 prosentin rikkipäästöjen vähentämisen tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Siihen ei tarvita uutta lainsäädäntöä, vaan se perustuu valtioneuvoston päätöksiin. Tässä suhteessa hallitus on talouspoliittisessa ministerivaliokunnassaan tehnyt päätöksen siitä, että vähennämme rikkipäästöjä enemmän kuin läntiset teollisuusmaat

keskimäärin ja enemmän kuin useimmat muut maat.

Ed. Särkijärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauksena ministeri Bär-lundille totean, että en sanallakaan viitannut siihen, että kilpailukyvyyn vuoksi tulisi Suomessa ryhtyä laskemaan nykyisiä ympäristö-normeja. Puheeni kärki kohdistui siihen, että meillä normit eivät ole suinkaan yleispäteviä ja yhtäläisiä kaikkialla maan kunnissa, vaan että esimerkiksi päästönormien osalta on paikallista harkintavaraa, joka on vastoin EY:n kilpailun rajoittamista koskevaa oikeudellista tulkintaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Bär-lundille: Teoria ja käytäntö saattavat olla aika uskomattomassa ristiriidassa keskenään. Te totesitte, että on olemassa valtioneuvoston tavoiteohjelma, jota pyritään noudattamaan, mutta mikä onkaan käytäntö? Valtionyhtiö IVO käynnistää Haapavedellä turvevoimalaitoksen, jossa ei ole minkäänlaisia rikkipäästöjen estolaitteita, ei mitään. Kaikki tuprutetaan taivaalle ja annetaan mennä sinne vain. Tällä tavalla kuitenkin, kun summasäännöllä toimitaan, teoria, jonka ministeri esitteli, ja käytäntö arkipäivän tasolla ovat uskomattoman suuressa ristiriidassa toistensa kanssa. Silloin mielestäni täytyy olla tiukka lainsäädäntö, joka selvästi sanoo ja antaa ohjeet siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei.

Ed. Väänänen: Herra puhemies! Suomi tällä lainsäädännöllään, joka nyt on esillä eduskunnassa, edelleen tehostaa ympäristönsuojelua maan rajojen sisällä ja pyrkii siten säästämään arkaa pohjoismaista elinympäristöä, niin kuin me kaikki toivomme ja haluamme.

On kuitenkin todettava, että niin hyvä kuin hallinnollisen lupajärjestelmän aikaansaaminen on ja niin odotettu kuin lakiesitys on, toimien ulkopuolelle jää ilman muuta vielä Suomen lähialueitten, kuten itäisen Keski-Euroopan ja Itä-Euroopan, taholta tulevien ilman- ja vesiensaasteiden kontrolli. Tilanne on miltei katastrofaalinen.

Pohjoismaiden neuvoston sosiaali- ja ympäristövaliokunta sai kaksi viikkoa sitten tehdä tutustumismatkan Leningradiin ja Baltian maihin ja tutustua silloin erityisesti

näiden kaikkein saastuneimpiin alueisiin. Tätä matkaa voi kuvata sanalla ”järkyttävä”.

Kun esimerkiksi viiden miljoonan Leningradin väestön jätevedet valuvat Suomenlahteen, kerrottiin meille Leningradin kaupunginhallituksen varapuheenjohtajan taholta, että heidän on pakko laskea 27 prosenttia jätevesistä puhdistamattomina Suomenlahteen. Mutta samanaikaisesti oli Helsingin suuressa päivälehdessä Novostin, neuvostoliittolaisen uutistoimiston, asiantuntijan kirjoitus, jossa todettiin, että puhdistamattomat vedet valuvat 50-prosenttisesti Suomenlahteen.

Kun tutustuttiin Itämeren alueella muiden suurten kaupunkien jokiin, oli tilanne miltei samanlainen. Todettakoon esimerkiksi, että Väinäjoki on kuollut tyystin sen vuoksi, että Valko-Venäjän kemiallisesta teollisuuslaitoksesta oli työntekijä jättänyt myrkkyyhanan auki ja nämä myrkyt valuivat kaikki Väinäjokeen ja näin ollen alueen pohjavedetkin turmeltuivat.

Tutustuimme myös palavan kiven alueeseen Pohjois-Eestissä. Siellä sen teollisuuden perusteella syntyvien saasteiden määrät ovat suunnattomat. Esimerkiksi Kohtlajärven teollisuudesta valuu suoraan Suomenlahteen jäteveden mukana 7 milligrammaa litraa kohti fenolia.

Kun vielä valiokunnan delegaatio sai tietää, että esimerkiksi liettualaiset ovat suunnattoman peloissaan siitä, milloin ja mitä tapahtuu heidän ydinvoimalaitokselleen, ja kun tiedämme myös, että Leningradin alueella ydinvoimalaitokset ovat varsin huonossa kunnossa, on vain toivottava, että Suomikin osaltansa voisi kiirehtiä koko Itämeren alueen ympäristöhaittojen poistamista. Erityisesti kun on todettava, että yhteispohjoismaiset ja pohjoismaiset kahdenkeskiset rahoitusjärjestelyt eivät mitenkään pysty kattamaan näitä ongelmia, tulisi kiirehtiä kansainvälistä rahoitusta alueelle.

Tämän puheenvuoron olen käyttänyt muistuttaakseni siitä, että Suomi kyllä koettaa kiitettävästi hoitaa ympäristöänsä, mutta me olemme miltei voimattomia kaiken sen saasteen suhteen, mikä tulee meille rajojen ulkopuolelta. Hallitukselle haluan toivottaa tehokkuutta ja voimia tämän suuren ongelman ratkaisemiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Täysistunto lopetetaan kello 15.54.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola
